

heemkundige kring
Meise-Oppem-Wolvertem

BERLA

driemaandelijks tijdschrift

jaargang 1988 nummer 22

BERLA vzw

HEEMKUNDIGE KRING
MEISE-OPPEM-WOLVERTEM
EN OMGEVING

BERLA verzamelt alles wat betrekking
heeft op onze fusiegemeente en omgeving.

EREVOORZITSTER	E. VAN HEMELDONCK
VOORZITTER	R. BELLEMANS
ONDERVOORZITTER	R. MOYSON
SEKRETARIS	R. MOERENHOUT
PENNINGMEESTER	C. VAN NECHEL

REDAKTIERAAD	R. Bellemans
	J. Cornelissen
	M. Gillisjans
	R. Moerenhout
	R. Moreau
	W. Pas
	M. Van Den Broeck
	E. Van Hemeldonck
	C. Van Nechel

Ons Tijdschrift :

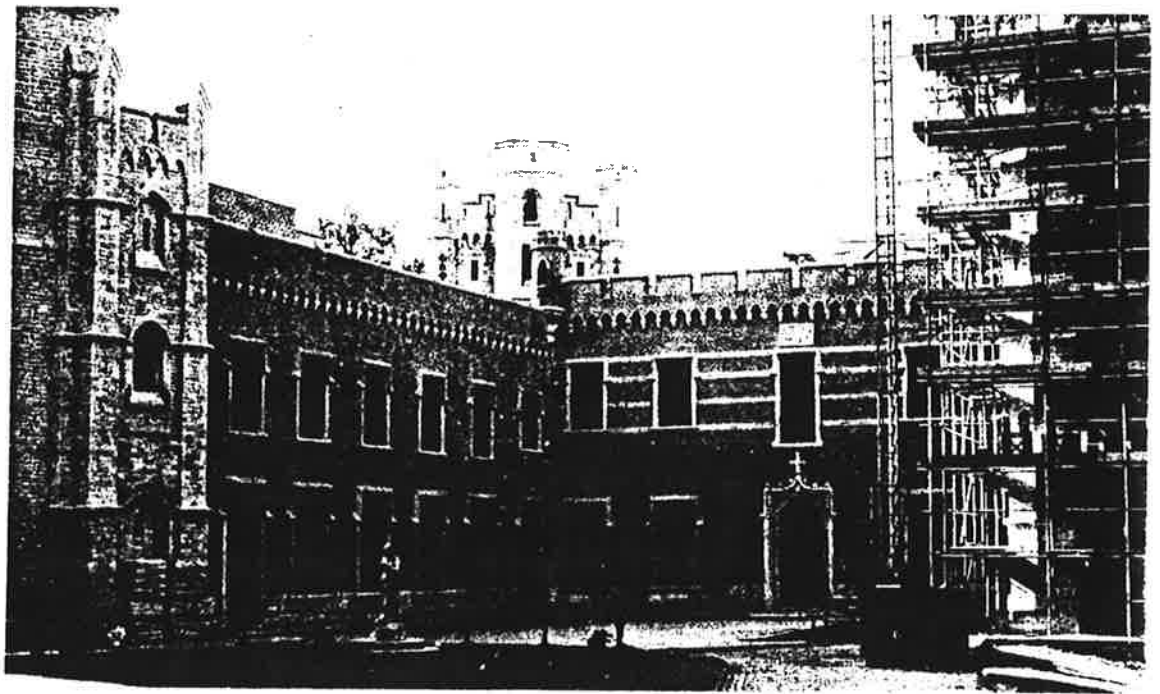
- . verschijnt driemaandelijks
- . jaarabonnement (+ lidgeld) 200 frank
- . los nummer 60 frank

- . de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage

Zetel van de Kring :
Hasseltbergstraat 21
B - 1860 Meise
Tel. 02/269.53.15
ASLK 001-1189490-55

Lokaal :
DE SNIPPER (Nr 5)
Brusselsesteenweg 73 - 1860 Meise
Toegankelijk : Elke woensdag tussen 14 en 17 u.
(niet tijdens de schoolverlofperioden -
andere dagen op aanvraag)

In dit kasteel van Bouchout leefde gedurende eeuwen de adel van Meise met als laatste keizerin Charlotte, die ook in de historische kasteelstoet, die op 5 juni uitgaat, wordt geëvoceerd. V.K.



Kasteel opgeknapt maar nog onbemeubeld Meise: historische stoet rond de heren van Bouchout

MEISE — De heemkundige kring Berla-Meise heeft het plan opgevat een historische stoet op te bouwen rond het vroegere leven in het beroemde kasteel van Bouchout in Meise, waaraan de naam van keizerin Charlotte onafscheidelijk verbonden blijft.

Berla is rijk aan bekwame medewerkers in de personen van voorzitter en mevr. Bellemans, mevr. Van Hemeldonck, Raoul Moyson, Roger Moerenhout en Constant Noppen, om er maar enkele te noemen. Ditmaal evenwel is de andere medewerkster Julia De Cuyper de stuwende kracht achter het initiatief de edellieden uit de rijke geschiedenis van het Meisese kasteel van Bouchout in hun volle glorie te doen herleven.

Julia De Cuyper, drukkersvrouw in het centrum van Meise, steekt het niet onder stoelen of banken dat de geschiedenis van Bouchout haar nauw aan het hart ligt en dat zij er alles voor over heeft het kasteellevens dichter bij de bevolking te brengen.

Wat Berla bezielt, vroegen wij aan onze ongekunstelde gesprekspartner: „Het zal u be-

kend zijn”, aldus Julia De Cuyper. „dat de Burcht van het Domein van Bouchout, 'gemetst uytten watere' grondig wordt gerestaureerd onder toezicht van de Regie der Gebouwen van Vlaams-Brabant. Volgens planning zullen deze werken dit jaar voltooid zijn en zal het Water-slot herrijzen als een juweel van gotische-renaissancestijl naar Engels model. Het kasteel is

helaas volledig onbemeubeld, wat een officiële opening ter plekke zo goed als onmogelijk maakt.

Koetsen

Niettemin wilden wij met de heemkundige kring Berla de restauratie van het kasteel niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Vandaar de idee een historische stoet te organiseren die in het centrum van de gemeente zal opstappen, een stoet met de illustere bewoners van Bouchout.

Ik was er mij van bewust, aldus nog Julia De Cuyper, „dat dit initiatief heel wat werk zou opleveren. Vooral de financiële kant van zo'n onderneming schrikte af. Ik heb dan maar de sponsoring op mij genomen. Thans zijn die perikelen achter

de rug. Ik vond mensen die mee de kostuums en het bijhorende materiaal wilden bekostigen.

Het wordt de reconstructie van het leven op het kasteel vanaf het prille begin tot aan Charlotte. Acht groepen nemen alvast deel. De kostuums zijn al ingehuurd bij Remacle. Ik heb de toezegging van verschillende mensen die met typische koetsen mee de stoet gaan vormen.

Er is de familie Alloo, uit Nieuwenrode, die met een paar koetsen in Victoriaanse stijl deelneemt. Verder stelt ook Jan Robijn zijn verzameling ter beschikking, terwijl ook Jean Lannin in Oostenrijkse stijl uitgedost deelneemt.

Als het weer meezit moet het op zondag 5 juni, want dan krijgt de historische ommegang zijn verloop, een feestelijk en uitbundig gebeuren worden in Meise. De heren van Bouchout vertrekken immers om 15u aan de Sportschuur van Wolvertem en zo gaat het naar Meise-Centrum, waar andere festiviteiten zijn gepland.

Uitbeelding

Wie wordt er uitgebeeld? Alvast de meest markante figuren uit de rijke geschiedenis van Bouchout. De beroemdste van hen was voorzeker Daniël, echtgenoot van Marie Transylvan, dame van Houthem-Ramsdonck. Hij speelde een voornaam rol in de slag om Woeringen in 1288. Jan Van Bouchout is de andere ridder die de strijd aanbondt met de Graaf van Vlaanderen, Lodewijk Van Male.

Verder is er baron Christophe d'Assonville, die in 1600 het kasteel grondig restaureerde.

Later traden de graven Roose op de voorgrond, Pieter Ferdinand, raadslid van Brabant kocht de burcht aan in 1678.

Gravin Roose huwde in 1830 met Graaf Amedée de Beuffort, die van Franse afkomst was. De familie de Beuffort was het meest verbonden met de inwoners van Meise; de gebouwen van het klooster en de huidige vrije school werden door deze familie geschonken.

Laatste pronkstuk is keizerin Charlotte zelf, dochter van koning Leopold I en gehuwd met aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, die keizer van Mexico was.

De historische stoet wordt gevolgd door het Meise van nu en dat zijn dan de verenigingen. Zegden hun medewerking toe: judoclub Mansio, de jeugdkampioenen van FC Meise, ponyclub LRV Meise, de carnavalgroep Den Dries uit Wolvertem, KAV en KVLV en de familie Amerjckx met twee oldtimers uit 1920.

Momenteel wordt ook druk gewerkt aan de restauratie van Mie en Jan, twee reuzenpoppen die met de boerkes en boerinnkes van fanfare Concordia mee zullen opstappen.

Julia De Cuyper is er van overtuigd dat deze historische evocatie zal lukken als iedereen zijn beloofde steun nakomt.

Rendez-vous dus op zondag 5 juni in het hart van Meise. B.M.



Jan &

Mie



De Folklore groep Concordia creëerde in 1927 Janneke en Mieke. Dichter Jef Lettens en beeldhouwer Ernest Salu van Laken waren de geestelijke vaders van deze reuzen.

Janneke draagt een blauwe kiel en een faas - (De Brabantse Folklore - september - december 1980 - Nrs 227-228)

De hoofden van Janneke en Mieke werden eind mei 1988 volledig hermaakt door de heer Wally Laureys wonende te Sint Niklaas (leraar plastische kunsten). Hij deed dit aan de hand van de foto's hem door Berla ter beschikking gesteld. De gelijkenis met de oude koppen is bijna volmaakt !

Dit jaar worden ook, dank zij de heer Leon Van Malderen, voorzitter van Fanfare Concordia, de lijven van beide reuzen hermaakt zodat de genoemde fanfare weer net zoals in het verleden fier mag zijn op haar reuzen.

Het maken van de kledij van beide reuzen beruste in de bekwame handen van Mevrouw Lucienne Lanin, die eveneens alles zo getrouw mogelijk nabootste. Elke foto immers bracht een andere weergave. Mie met sjaal, Mie met kap enz.. Volgens informatie verkregen van fanfare-leden werd dan beslist Mieke de kap en bloemenkleed met blauwe schort aan te passen. Het aankopen van de stoffen was niet eenvoudig. De blauwe kiel-stof van vroeger was nergens meer te vinden. Dan maar naar Schaarbeek waar op de markt dergelijke stoffen nog wel worden verkocht aan de vreemdelingen die er talrijk wonen. De vrouwen gebruiken ze nog voor de lange tunieken die meestal van grijze of donkerblauwe kleur zijn.

De kap van Mieke is eigenlijk een kleed van een koorknaap uit fijn baptist-lakenstof afgezoomd met gekloste kant. Het werd aangekocht op de grote markt in Brussel waar het uit een hoop lompen werd uitgediept. Met vaardigheid werd het kleed omgevormd in een voor Mieke misschien zelfs te mooie kap.

Berla dankt ten zeerste zijn dynamisch medelid
Mevrouw Julie De Cuyver-Cornelissen die de
"Historische Stoet" beëcht en verwezenlijkte.
Van harte proficiat Julie !

HISTORISCHE STOET

5 juni 1988.

Men kan het verleden van een volk of van een dorp op vele manieren voor de geest roepen : bijvoorbeeld aan de hand van een geschreven tekst of met een picturale evocatie : er is eveneens de mogelijkheid met toneelopvoeringen of met levende personages de geschiedenis beeldend voor te stellen.

De leden van de Meisese heemkring "Berla" hebben voor deze laatste formule gekozen, in afwachting van een uitgebreid geschiedkundig werk van de hand van hun medelid de heer C. Noppen, dat volgend jaar zal verschijnen.

We maken als het ware een sprong in de tijd wanneer de historische figuren, die in de loop der eeuwen een stempel drukten op een bosrijk en landelijk gebied waarvan het domein Boechout met het kasteel als sie-raad, aan ons voorbijgaan.

WIE WERDEN UITGEBEELD ?.....

Groep I

Godevaert III uit het geslacht der Crainhems bouwt de waterburcht "Boechout" tussen 1160 en 1180.

Daniel II neemt in 1278 als eerste de titel "Daniel van Boechout" aan.

Hij is de held in de slag van Woeringen - aan de Rijn (5 juni 1288).

Groep II

Everaert de la Marck d'Arenberg komt door zijn huwelijk met Margaretha van Boechout in 1472 in het bezit van de heerlijkheid. Zijn erfgenaam Robberecht de la Marcke verkoopt Boechout in 1537 aan Transylvanus.

Groep III

Maximiliaan Transylvanus, Raadsheer van Keizer Karel herstelt en vernieuwt de burcht.
Zijn erfdochter Joanna verkoopt de heerlijkheid in 1590 aan Christoffel d'Assonleville.

Groep IV

Onder Christoffel d'Assonleville, Raadsheer van Filips II wordt de burcht grondig gerestaureerd - Zijn devies waardig (Sivez Dieu) liet hij de St. Martinuskerk herstellen en verfraaien (glasraam en wellicht ook de fresco's). Zijn kleindochter en erfgename Margaretha huwt met zijn neef Jérôme de France in 1640.

Groep V.

Jérôme de France komt Boechout bewonen. zijn gemalin Margaretha wordt in 1650 in de kerk van Meise begraven. Na verval en faling van het huis "de France" wordt de baronie rechtskundig toegewezen aan Pieter - Ferdinand Roose in 1673.

Groep VI.

Met Pieter - Ferdinand Roose - Raadsheer van Brabant - begint een glansrijke periode voor Boechout dat tot 1830 in bezit van deze familie blijft.

Baron Charles-Pierre Roose gehuwd (1792) met Henriette-Françoise de Visscher de Celles kon bogen op een zeer groot bezit : de goederen Loupoigne, Falmé, Mielmont, Spy, Ham - Froimont, Jemeppe en de baronie Boechout en hij verwierf de titel van Graaf van Baisy. Dit alles werd de rijke bruidschat van het dochtertje, Marie-Elisabeth geboren in 1809.

Groep VII

Marie Elisabeth, gravin de Baisy, huwt op 12 mei 1830 Graaf Amédée de Beaufort - Hij was voorzitter van de Commissie voor Schone Kunsten en Monumenten. In 1832 deed Graaf de Beaufort, onder leiding van bouwmeester Suys aanzienlijke veranderingen uitvoeren aan het kasteel van Boechout.

Gravin de Beaufort was de weldoenster van Meise. zij schonk in 1861 de gebouwen van het klooster en meisjesschool.

Baron Vander Linden d'Hooghvorst was lid van het Voorlopig Bewind in 1830 en Inspecteur-Generaal van de Burgerwacht, burgemeester van Meise van 1809 tot aan zijn overlijden in 1866. Het standbeeld ter zijner ere opgericht werd in 1893 plechtig ingehuldigd.

Groep VIII

a) Prinses Charlotte van België huwde Maximiliaan van Oostenrijk op 27 juli 1857. Zij vertrekken in 1864 als Keizer en Keizerin naar Mexico.

b) Boechout wordt in 1879 Koninklijk domein. Keizerin Charlotte resideert in het kasteel met haar toegewijd personeel tot de dag van haar dood op 19 januari 1927.



Kwart voor 1 u.....

Onder een zwaar dreigende hemel opende ik de kleine zaal van de Sportschuur te Wolvertem. De aanblik op de lange rijen kostumes, schoenen, sieraden, allen netjes gerangschikt : een rustig beeld. Een half uur later al zou het een heksenketel worden, een op en af geloop naar de kleedkamers, eindelijk gevraagd..

Ik had nog maar pas de zaal betreden of mijn aandacht werd gevestigd op een zacht getik op het dak...grote regendruppels vielen neer ! Voor het eerst sinds die lange voorbereidende periode werd ik door paniek gegrepen. Heel even maar en toen dacht ik terug aan de eieren en de kippen die ik in Vilvoorde naar de "arme Klaren" had weggebracht. Het zou niet regenen, het mocht niet regenen, het kwam wel allemaal goed. Terwijl ik mezelf zat te troosten hoorde ik de eerste voetstappen in de gang. Mijn helpers waren stipt op tijd....kappers ... schoonheidsspecialisten... kleedsters ze waren allen klaar om de stilaan binnenkomende figuranten één voor één met de meeste zorg voor te bereiden. Ondertussen viel mijn blik op de reuzen Jan en Mie die voor de veiligheid in de kleine zaal rusten in grote T.V. dozen (om de uitstekende oren te beschermen). Vele maanden van eindeloze discussie waren er aan voorafgegaan, iedereen vond het zo spijtig dat ze er niet meer waren en nu lagen ze daar...de reuzen, onze reuzen...eindelijk !

En dan is het allemaal in razend tempo aan mij voorbijgegaan, met hele groepjes tegelijk kwamen de figuranten binnen en ik besepte spoedig hoe nodig de hulp was die ik van de vele handen rondom mij mocht ondervinden. In een handomdraai werden gewone ruiters veranderd in statige figuren. Valse baarden werden aangeplakt, deskundig aangebrachte make-up, aangepaste kledij zij toverden één voor één het verleden weer voor onze ogen. Mijn blik viel op het kleine meisje van dokter Jacobs, haar kleine witte pruikje, het lichtblauwe kleedje met bloempjes versierd, het lieve porseleinen gezichtje. Ontroerd heb ik haar een tijdje in de gaten gehouden tot ik weer werd opgeëist door het veiligheidsspeldenwerk dat grote diensten bewees. Ondertussen waren onze Berla helpers buiten druk aan de slag. Het valt niet te onderschatten om een stoet ordelijk te vormen. Ik was zo druk binnen bezig dat ik het buitengebeuren bijna geheel vergeten was tot Raoul Moyson met de armen

zwaaiend op mij kwam afgerend : "Zeg waar moest die koets nu ook weer staan ? Ik vind dat hier nergens op mijn papiertje!".

Het stond er natuurlijk wel op maar hij begon waarschijnlijk aan de fase die ik al van in het begin had doorgemaakt... de plezierige kant van het organiseren !

Toen ik eindelijk de laatste figurant van onder de vaardige handen van de kapper wegtrok (hij was nog vollop bezig de aangeplakte baard bij te knippen) was het juist vijf voor drie. Het was gelukt ! Wij zouden tijdig vertrekken. Tot in Meise centrum heb ik de stoet niet meer gevolgd, ik was ondertussen druk bezig de vele manden, nu gevuld met persoonlijke bezittingen, klaar te zetten voor het gemeentepersoneel die deze manden naar het Willy Vandenberghecentrum zouden brengen.

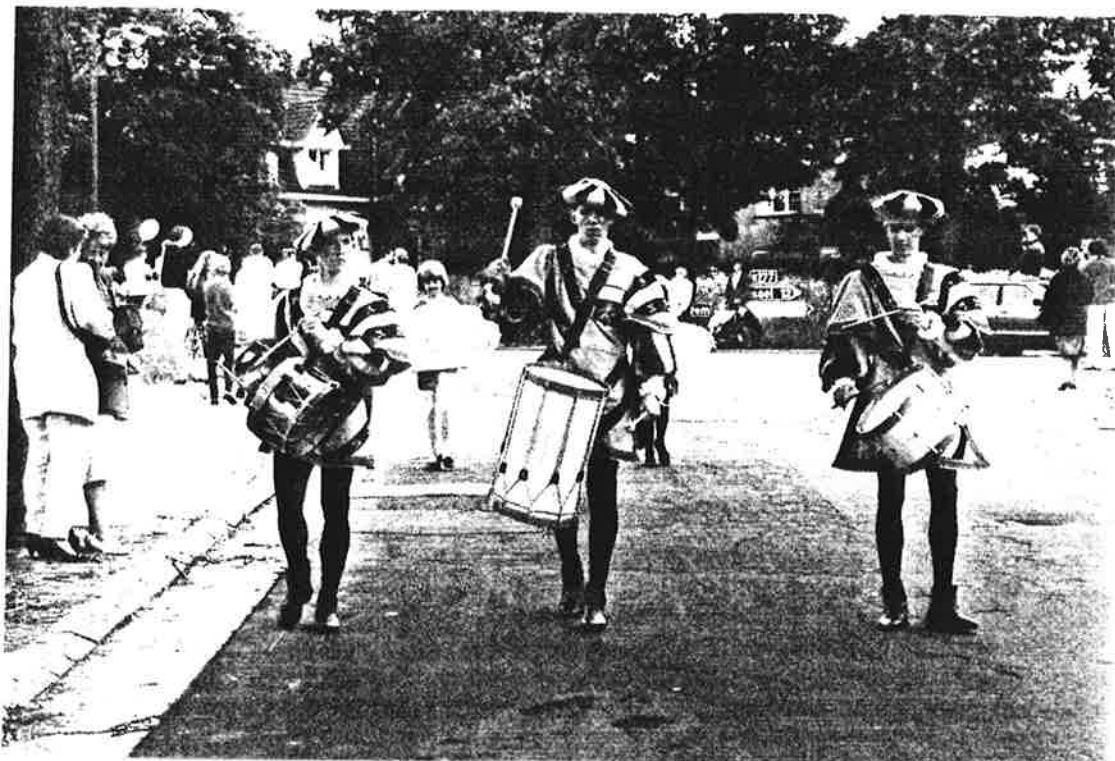
Ik dacht dan ook ruim de tijd te hebben om mij naar Meise te begeven maar de schrik sloeg mij om het hart toen ik bij mijn aankomst aldaar het tromgeroffel in de verte hoorde. Dat kon toch niet, zo vlug al ! Maar ja hoor, op een klein uurtje verschenen de herauten op de Brusselse steenweg. De paarden hadden het ritme bepaald, voor de reuzen Jan en Mie geen eenvoudige onderneming !

Ik kan mij de tijd niet meer herinneren dat er in Meise zoveel volk aanwezig was. Zoals men in de volksmond zegt "het was er zwart van het volk". Het was echt moeilijk voor de stoet om doorgang te vinden spijs de "zwaantjes" die met groot lawaai er de orde in trachten te houden. Eigenlijk was het wel gezellig al dat volk ; ook daarna met de klokjesworp om de velen naar de kerktoren te zien staren om toch maar een koekje te kunnen bemachtigen. Heel voorzichtig werd er in de koekjes gebeten want de minuscule heiligenbeeldjes waren zeer goed verstoppt. De bakkerij Van Malderen had dat zeer vakkundig gedaan en ze ook zeer lekker gemaakt dat kon men duidelijk zien en horen aan de vele opmerkingen.

Bij het zien van deze massa volk maakte vermoeidheid plaats voor een warm gevoel van binnen, want Meise, het echte Meise van mijn jeugd, het leefde weer !

"..zeg, die stoet gaat volgend jaar toch terug door hoop ik...".....er wordt ernstig aan gedacht..want het kan beslist nu in verbeterde vorm. Veel groter nog, veel mooierzeker het kan !

J. Cornelissen



Drie waardige trommelaars : drie studenten die dezelfde dag met de neus in de boeken diende te studeren, en toch waren ze er ! Oprechte dank hiervoor.



Het kleine meisje van dokter Jacobs dat erg de aandacht trok. In de stoet was zij Marie-Elisabeth dochterje van Henriette-Françoise de Visscher de Celles



Edel en dame tegelijk.



Een page van de Groep de Roose



Twee pages van het Huis de Beaufort. De lastige hoofddeckfels zo scheef als de houten paneeltjes.

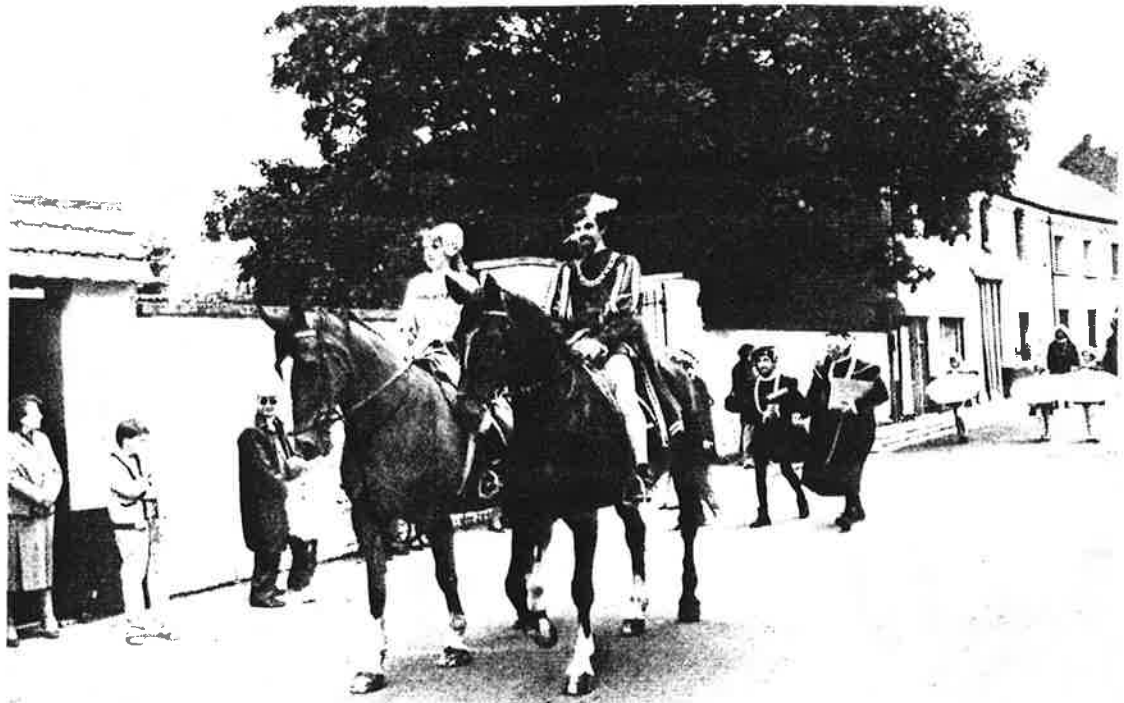


De koets van Keizerin Charlotte met schijnbaar rustige paarden. Schijnbaar want voor het vertrek hadden zij eerst kennis gemaakt met een beek wat lichte beschadiging teweeg bracht aan de zorgvuldig opgepoetste koets.



Was ze niet mooi, recht uit het huis d'Assonleville !









Acht adellijke families arm in arm. DE GROTE VERBROEDERING !



Een zicht op de dichte menigte die zich op het kerkplein verdrong. Op deze foto de klokjesworp. Een uitgekookte toeschouwer tracht met een paraplu een maximum te vangen.



Met paarden dient rekening gehouden te worden... Een paard steigert, wil echt niet meer vooruit en dan beslist de leider dat de ruiter beter naast hem kan rijden. Hij zal haar helpen het paard in bedwang te houden en zo komt het dan dat in een historische stoet een verbroedering tot stand komt tussen twee adellijke families en een sprong gemaakt wordt in de tijd....moet het nog lukken ook dat een journalist beslist uitgerekend die twee ruiters in de krant te laten verschijnen !

De Heer de France schijnt het in ieder geval niet erg te vinden !

Pieter Ferdinand Roose relax, zelfvoldaan, achterover leunend in een koets die ooit echt aan de adel toebehoorde.

Meise evoceert verleden

MEISE – Onder een dreigende maar droge hemel trok zondagnamiddag onder grote belangstelling de historische stoet „Leven rond Boechout” door de straten van Meise.

Centraal in de stoet stond het kasteel van Boechout en meer bepaald zijn achtereenvolgende heren. Ook de antiek-

markt, het wagenspeltornooi en de opendeurdagen in het Meisese gemeentehuis trokken heel wat publiek.

De historische ommegang vertrok uit het centrum van Wolvertem en bereikte na een uurtje zijn eindpunt, de Sint-Martinuskerk van Meise. De achtereenvolgende heren van het kasteel van Boechout vanaf de dertiende eeuw

paßeerden de revue.

Onder hen Daniël en Jan van Boechout, baron d'Assonville, de graven Roose en als hoogtepunt keizerin Charlotte, de echtgenote van de Mexikaanse keizer Maximiliaan van Oostenrijk. De laatste in de reeks was baron d'Hoogvorst. De stoet werd afgesloten door delegaties van verscheidene Meisese verenigingen en enkele

ludieke groepen.

Rond half vijf verdrong de massa zich dan op de trappen van de Sint-Martinuskerk voor de klokkenworp vanuit de toren. In sommige van de speciaal voor de gelegenheid gebakken koekjes bevond zich immers een minuskuul heiligenbeeldje dat recht gaf op een van de beiaardtrofeën. (RWM)

Adel van Bouchout in stoet door Meise

MEISE — De historische stoet, opgebouwd rond de heren van Bouchout, die vorige zondag doorheen de straten van Wolvertem en Meise trok, had enorm veel bekijks. Zowel bij het vertrek aan de Sportschuur in Wolvertem, als aan het eindpunt in Meise-Centrum, was de massa van de partij.

De organisatoren, de leden van de Meisese heemkring Berla, weten blijkbaar van wanten. De wijze waarop zij het historische verleden van de heren van het beroemde kasteel van Bouchout in Meise naar voor bracht, mocht er wezen. De opzet bestond erin de edellieden uit de rijke geschiedenis van het Meisese kasteel in volle glorie te doen herleven. Om in dit opzet te slagen, konden de organisatoren rekenen op de medewerking van acht historische groepen en verscheidene andere groeperingen.

De historische ommegang werd geopend door de beroemdste heer van Bouchout, Daniel II, de held in de slag van Woeringen aan de Rijn in 1288. Laatste in de rij was prinses Charlotte, die in het koninklijke domein van Bouchout verbleef tot bij haar dood, 19 januari 1927.

Ook heel wat verenigingen uit het hedendaagse Meise waren van de partij. Onder hen judoclub Mansio, de jeugd van de voetbalclub, de landelijke ponyclub van Meise, de carnavalgroep „Den Dries”, de KAV- en KVLV-afdelingen van Meise en de twee reuzenpoppen Mie en Jan. De stoet werd besloten in Meise-centrum met een klokkenworp vanuit de Sint-Martinustoren.



VAN PASTORIE TOT RUSTOORD

Ons rustoord was oorspronkelijk de pastorie van Wolvertem. Het werd gebouwd in 1662 (zie de steen in de voorgevel). Het werd opgetrokken in vlaamse renaissance door de abdij van Dielegem. Martinus Heckus De Jonge (1646 - 1662) was toen abt van de abdij. E.H. Hieronymus Buelens (1612 -1688) was pastoor van Wolvertem. In de voorgevel werden de wapens van de abt en deze van de abdij aangebracht.

In 1862 schreef de toenmalige deken in zijn verslag de pastorie van Wolvertem is een prachtig huis, met een goed dak, en met een fraaie tuin, omringd door water.

In 1773 werd de pastorie aan de achterzijde vergroot na talloze klachten van pastoor Stoefs (1713-1787). Bij deze verbouwing kreeg de pastorie ook mooie geschilderde panelen die landelijke tafereel voorstellen en die nog onze eetzaal sieren.

Zo kwamen we stilaan bij de tijd van de franse revolutie. Toen op 14 juli 1789 de franse revolutie uitbrak, die uiteindelijk leidde tot de oprichting van de republiek, deed niets vermoeden dat ons land moeilijke tijden tegemoet zou gaan. Toen de fransen in 1792 België binnenrukten werden ze zelfs als bevrijders verwelkomd. De Oostenrijkers waren immers niet erg geliefd en de Fransen brachten naar zij beweerden : vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid.

Er volgt een oorlogsperiode waarbij de pastorie van Wolvertem op enkele dagen tweemaal geplunderd werd op 9 juli door de troepen van Hannover en op 11 juli 1794 door de franse troepen. De fransen behaalden uiteindelijk de definitieve overwinning op 26 juni 1794 met de slag bij Fléfus.

Op 29 september 1795 werd ons land ingelijfd bij Frankrijk. de provincie Brabant werd het departement Dijle, en het ganse bestuur werd omgevormd naar frans model.

De vijandigheid tegenover de kerk nam toe en leidde tot de opheffing van de kloosters en abdijen. (1 september 1797) tot in beslagname van de parochieregisters (in Wolvertem op 21/12/1797 door Pantens, een republikeins agent) en tot de verplichting voor de priesters om zich in burger te kleden en de eed van trouw aan de republiek af te leggen. Tijdens deze periode was Vanderveken Tobias (°1728) pastoor te Wolvertem (sinds 22 oktober 1790). In de streek was hij gekend onder de naam Job omwille van zijn magerheid, toen zijn parochianen hem gingen troosten na de plunderingen van de pastorie zei de pastoor : "Nu ben ik ook zo arm als Job".

Door de opheffing van de Abdij van Dielegem en de verbeurdverklaring van de kerkelijke goederen kwam de pastorie op de lijst van de te verkopen goederen te staan (zwart goed) hieraan ontsnapte het gebouw evenwel omdat het vanaf 4 oktober 1797 als school en woning voor onderwijzer Cloetens gebruikt werd.

Het staat echter vast dat Pastoor Vanderveken op 18 november 1797 nog op de pastorie verbleef. De omstandigheden werden echter steeds slechter. Op 12 oktober 1798 brak de boerenkrijg uit en op 4 november 1798 werden alle priesters die de eed van trouw niet afgelegd hadden vogelvrij verklaard.



De pastoor moest zich schuilhouden, daarmee begon de "beloken tijd", de tijd van de hagemissen waarbij de priesters zich moesten gedragen want ze riskeerden gevangenneming en deportatie. Het staat vast dat hij in 1799 nog pachtgoederen ontving. Daarna is enige tijd niets over hem te vinden. De toestand begon te verbeteren toen Napoleon Bonaparte op 9 november 1799 consul van Frankrijk werd. Hij startte onderhandelingen met de kerk die leidden tot een eerste ondertekening van een verdrag op 16 juli 1801.

In september 1802 diende onderwijzer Cloetens de pastorij te verlaten. De pastorij werd terug aan de pastoor gegeven door de afkondiging op 18 april 1802 van het concordaat tussen kerk en staat.

Napoleon en Paus Pius VII bereikten een verzoening tussen het burgerlijk en kerkelijk gezag waarbij vrijheid van godsdienst, de teruggave van de niet verkochte kerkelijke goederen en de erkenning van het katholiek geloof als godsdienst van de meerderheid der bevolking gewaarborgd werden.

Bij de herneming van de openbare eredienst wordt Michel Herman (1752-1823) in 1803 tot pastoor van Wolvertem benoemd. Hij betrok de pastorij en diende in de parochie de sporen uit te wissen die het franse schrikbewind nagelaten had.

Napoleon werd verslagen in de slag bij Waterloo op 18 juni 1815 en daarmee eindigde definitief de franse periode, die naast onrust en verdrukking hervormingen en een rechtstaat gebracht had.

Inmiddels zijn we in de 19e eeuw een periode waar weinig over te vertellen valt, de gevel werd bepleisterd maar verder is er niet veel te vinden.

De 20ste eeuw is nog maar net begonnen of Jaak Smits (1844-1926) die pastoor was van Wolvertem tussen 1888 en 1908 kon in 1902 aankondigen dat bij Koninklijk Besluit toestemming verleend was voor herstellingswerken.

In 1903 volgde de restauratie onder leiding van provinciaal architect Dumartier, de bepleistering werd weggebroken evenals de steen met het wapen van de abt van de abdij van Dielegem. Op de achterzijde van deze steen ontdekte men een wapenschild met een dubbele adelaar met de wapenspreuk Plus Oultre, die verwijzen naar Keizer Karel (1500-1558) of een van zijn onmiddellijke opvolgers. In 1912 toen Hendrik Finoulst (1887-1924) pastoor was in Wolvertem was er sprake dat de pastorij aan de COO verkocht zou worden, maar de zaak bleef aanslenteren en door het uitbreken van de eerste wereldoorlog werden alle plannen opgeborgen. Tijdens de eerste wereldoorlog is er niets speciaals gebeurd met de pastorij.

In 1929, Jan Frans Corluy (1873-1952) was pastoor van Wolvertem, werd de pastorij dan toch verkocht aan de COO. Er werd een nieuwe pastorij gebouwd in de Oppemstraat voor pastoor Theo De Witte (12-12-1917).

Over de omstandigheden van de verkoop en de middelen die daarvoor gebruikt werden moeten we terug naar 7 oktober 1904 want toen tekende Juffrouw Anne Marie Nathalie Van Hoorick voor Notaris De Roeck te Brussel een testament waarin zij de Gemeente Wolvertem als erfgenaam aanduidde met als last voor de gemeente "op haar grondgebied een gesticht te bouwen bestemd voor wezen, bejaarde personen en gebrekkigen die als armlastig aanzien worden".

Mejuffer Van Hoorick overleed op 9 mei 1908 en kort daarna verzette haar zuster en broer zich tegen het testament. Uit het onderzoek dat volgde en uit de inventaris die opgemaakt werd door Notaris Coppijn uit Brussel bleek dat het testament ook persoonlijke legaten voorzag.

Toen het juiste aandeel van de gemeente vastgesteld was, werd dit aanvaard door de Commissie van de Openbare Onderstand overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 27 september 1909.

In Het Nieuws en het Annoncenblad van Wolvertem van 10 oktober 1909 kon men dan ook lezen "de Gemeente Wolvertem werd tot algemene erfgename aangesteld door Mevrouw Vastenhaeckel-Van Hoorick".

Het beloop dezer erfenis moest dienen tot het oprichten van een gasthuis voor wezen en ouderlingen der gemeente. De verwante dezer dame, hierover ontevreden, stuurde een verzoekschrift naar de Heer Minister van Justitie teneinde het aandeel der gemeente te verminderen en de bestendige deputatie stelde hun in 't gelijk tegen de gemeente. De minister van Justitie deelde de zienswijze van de Bestendige Deputatie niet mee.

Een Koninklijk Besluit in datum van 27 september 1909 machtigt de Gemeente Wolvertem de gehele nalantenschap te aanvaarden. Om aan de verplichtingen van het testament te kunnen voldoen, besloot de C.O.O. op 7 april 1926 om aan de Heer Gouverneur toestemming te vragen om de pastorie aan te kopen.

Ondertussen stelde het Gemeentebestuur voor om de oude pastorie aan de C.O.O. over te dragen op voorwaarde dat de C.O.O. een nieuwe pastorie zou bouwen langs de Oppemstraat onder toezicht van het College van Burgemeester en Schepenen. Er werd een overeenkomst bereikt en in zitting van 31 mei 1927 werd deze door de Gemeenteraad goedgekeurd.

Op 3 juli 1929 werd het Godshuis geopend, de Zusters van Willebroek verzekerden de dienst, de eerste overste was Zuster M. Leopoldine Taels die bleef tot in 1942. Op 27 augustus 1929 werd de eerste bejaarde officieel ingeschreven het was Catharina Wijns.

Het Godshuis werd door de jaren heen verbeterd en uitgebreid.

Gilbert Hoogstejns

Bronnen :

- Geschiedenis van Wolvertem. Lefèvere. L. Verhaselt. L. 'T Kindt.J. 1978.
- Napoleon. Historie en Legende. Prof. Pressers.J. Elsevier Historische Bibliotheek. 1978 (6e druk)
- België, een verhaal van land en volk. Readers Digest. Elsevier 1980.



50 JAAR GELEDEN

Het was ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling van 1935 dat de Eeuwfeestpaleizen werden opgetrokken en dat het Groot Paleis als een grote spoorweghal, een modelstation, was ingericht. Hierin werden tientallen spoorwegwagens, locomotieven, elektrische treinstellen en ook de eerste stoomtrein "Le Belge" (1835) ondergebracht.

Om al dat zwaar rollend materiaal ter plaatse te brengen en (o.a. de 100ton zware stoomlocomotief Type 1) werd, in 1934, vanuit het vormingsstation van Schaarbeek een verbindingslijn naar de Heizel tot stand gebracht. Die verbinding geschiedde via de reeds bestaande installaties van de C.F.I. "Chemin de Fer Industriel" een maatschappij die de langsheen het Kanaal van Willebroek, tussen de Teichmanbrug en de Verbrande Brug Grimbergen gevestigde bedrijven bediende, tot aan de Marly Cokesfabrieken (Neder Over Heembeek). Van daar uit werd, over de helling van de heuvel van Koningslo, een tijdelijke spoorlijn aangelegd, richting Heizel. Die lijn kruiste de Buurtspoorweg Brussel - Grimbergen - Humbeek aan de St Amandsstraat te Strombeek-Bever (nabij de Mutsaard) en bereikte langsheen de Romeinsesteenweg de achterzijde van de Eeuwfeestpaleizen.

Terloops vermelden wij dat, op 11.2.1935, een stoomlocomotief van de N.M.B.S. die niet tijdig remde, een zware aanrijding had aan de St Amandsstraat, hierbij kantelde de trammotorwagen. Tram personeel uit Meise maakte dit ongeval mee.

Na de tentoonstelling, in 1936, werd die verbindingslijn weer opgebroken.

In 1932 had de Maatschappij van Buurtspoorwegen beslist de lijn Londerzeel - Meise - Grimbergen - Dikke Linde - Brussel, welke reeds in gebruik was sinds 28 september 1894, te verkorten en een elektrische lijn aan te leggen tussen de Dikke Linde en Meise. Aan de beide zijden sloot de nieuwe lijn aan op de oude en hierdoor werd ook de reisduur Meise - Brussel aanzienlijk ingekort. Het gedeelte Dikke Linde - Romeinsesteenweg werd uitgebaat vanaf 27 oktober 1932, dan volgde, ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling, op 1 maart 1935, het stuk Romeinsesteenweg - Batavia (de Villegasstraat) en op 25 april 1935 het vak Batavia - Meise.

Om, na het wegnemen van de tijdelijke spoorlijn Heizel - Marly, opnieuw een verbinding te hebben tussen Heizel en de N.M.B.S. werd de vergunning aangevraagd om dit te laten gebeuren via het Station Londerzeel (alsdan Londerzeel-West). Die toelating kwam in januari 1937 (Staatsblad) en op 25 februari 1937 werd een overeenkomst met de stad Brussel ondertekend.

Om die nieuwe verbinding te verwezenlijken moest men geen te grote uitgaven doen want men zou gebruik maken van de bestaande tramlijn. Bij de aanleg van het baanvak Romeinsesteenweg-Meise waren reeds zwaardere en langere dwarsliggers gebruikt. Tussen Meise en Londerzeel zou men de dwarsliggers vervangen en meteen werd ook het ballast, de bedding van de spoorlijn, verstevigd. Aan de buitenzijde van het tramspoor werd een derde spoorwegrail gelegd, zodoende kon het treinverkeer gebruik maken van de buitenste spoorstaven en het tramspoor kon, zoals voorheen, bereden worden door de tramrijtuigen.

trein

tram

De aldus verbreedde N.M.B.S. tramlijn Londerzeel-Heizel lag, voor het overgroot gedeelte van haar traject, op het grondgebied van onze gemeente. Vertrekkend aan het N.M.B.S. Station te Londerzeel liep zij door de velden ten Westen van de dorpskom Londerzeel tot aan de Brusselsestraat. Halte "De Zon" (Herberg). Daar kruiste zij die steenweg en volgde deze via de Halte "Direhoek" (herberg), waar zij reeds op het grondgebied van onze gemeente kwam, en via Halte Slozen tot Imde. Van hier uit ging het langs dezelfde steenweg, hier Drijpikkelstraat genaamd, over de huidige autosnelweg, tegenover de ingang van het "Neromhof". Die zogenaamde "Autostrade" werd eveneens in die tijd aangelegd (2 rijvakken in elke richting met aan weerszijden een afgescheiden fietspad). Daar verliet de steenweg (Ossestraat, thans Ossegemstraat) de tramlijn welke, langsheen het Domein Neromhof, naar de Neromstraat doorliep (Halte) om van daaruit, dwars door de velden, St Brixius Rode aan te doen. De Schriekkouterbaan en de De Meuterstraat zijn aangelegd op de voormalige trambedding. Nu ging het, opnieuw over de "Autostrade" naar het Station Wolvertem. De tramlijn volgde de Stationsstraat tot aan het zogenaamde "Rond Punt" (Rond Plein) waar de straat schuin werd overgestoken en wat verder ook de Nieuwelaan. Vanaf daar volgde de lijn de oostkant van deze laan over Hasseltberg, Meise, Drijpikkel tot aan de Romeinsesteenweg. Dit laatste gedeelte op grondgebied Strombeek-Bever en vanaf de Romeinsesteenweg op grondgebied Brussel II. Hier was de derde rail nog een paar honderd meter doorgetrokken tot aan het eindpunt van de stadstram (destijds lijnen I en 52), de tramlijn L volgde hier de Westkant van de Meiselaan.

Vanuit de Noordzijde van de Eeuwfeestpaleizen vertrok een dergelijke spoorlijn (een stukje van de vroegere lijn Heizel - Marly) welke langs de Romeinsesteenweg eveneens naar de Meiselaan leidde en daar uitkwam op de lijn Londerzeel.

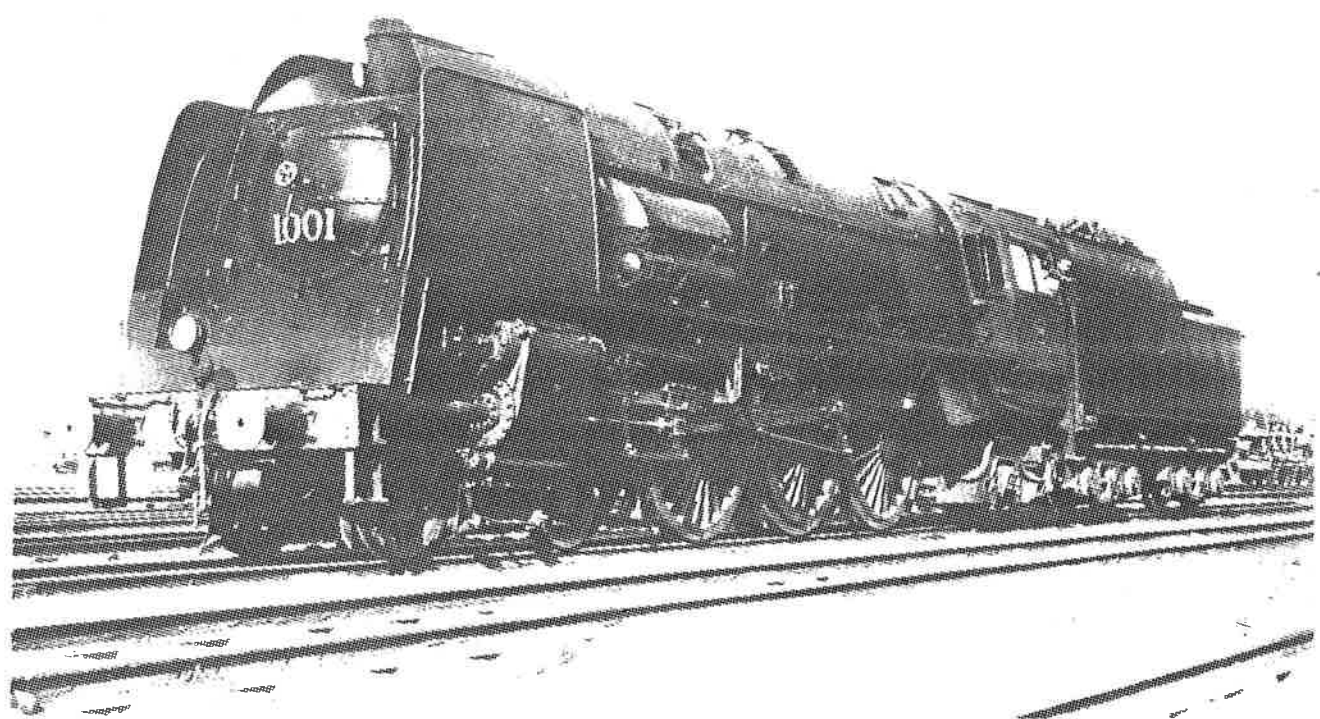
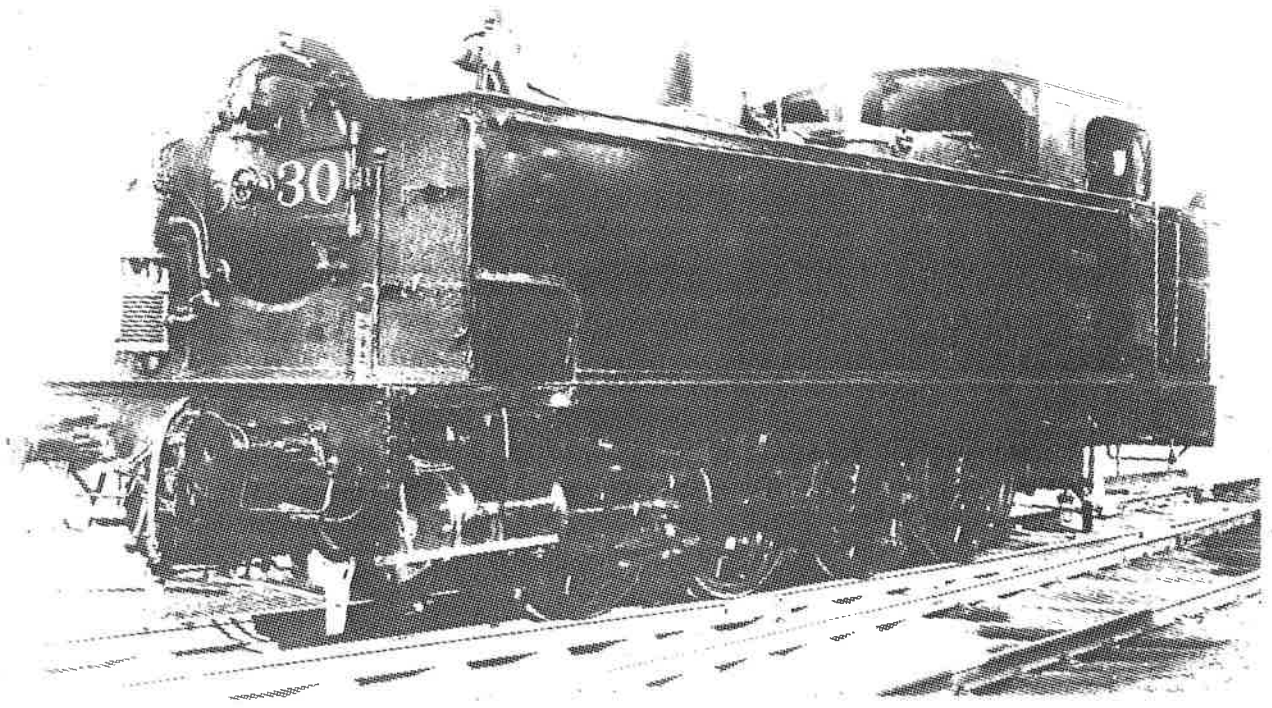
Sinds de Wereldtentoonstelling werd, in de vooroorlogse jaren 1937, 1938 en 1939 in de Heizel-paleizen regelmatig een Landbouwsalon gehouden waar, naast landbouwmachines ook zeer veel dieren, vooral keurvee en keurpaarden samengebracht werden. Die dieren kwamen uit alle streken van het land en werden grotendeels over de spoorwegen aangevoerd d.w.z. langs Londerzeel-Meise.

Spoorwegwagens konden worden getrokken door een trammotorrijtuig met tussenin een speciale wagen voorzien van trein- en trambuffers doch voor dat intens dierenvervoer kwam het systeem van tramtractie niet in aanmerking en moest men beroep doen op spoorweglocomotieven (Type 53 rangeerlocomotieven) en men was genoodzaakt een uurtabel uit te kienen waardoor zo weinig mogelijk hinder veroorzaakt werd voor het tramverkeer.

Er vertrok inderdaad om het halfuur een tram uit Londerzeel (en dus ook uit Brussel) en dit openbaar vervoer moest zo weinig mogelijk verstoord worden. Bovendien bestond de lijn L, Londerzeel - Romeinsesteenweg uit een enkelspoor met als kruisplaatsen de "Driehoek", Imde, St Brixius Rode, Wolvertem-station, Meise-Dorp, Drijpikkel, en de Ville-gasstraat. vanaf de Romeinsesteenweg was er een dubbel spoor.

Het eindpunt van de tramlijn bevond zich te Londerzeel aan de zuidkant van het Station Londerzeel-West. Het verbreedde tramspoor was daar aangesloten op de N.M.B.S. lijnen Gent-Dendermonde-Mechelen-Leuven en Aalst-Boom-Antwerpen Zuid welke elkaar in Londerzeel kruisten. Laatstgenoemde lijn "Leireken" bestaat niet meer.

Wat het vervoer zelf aangaat werd het volgende ondernomen : op een wijkspoor van de N.M.B.S. werden meerdere, met water gevulde lokomotief-tenders geplaatst. Dit water was bestemd voor de lokomotieven welke het traject Londerzeel-Brussel



zouden bedienen. Grotere lokomotieven dan Type 53 waren onbruikbaar omwille van hun groot gewicht en wegens de betrekkelijk korte bochten aan "De Zon", Wolvertem-Station en Rond Plein. Die tenderlokomotieven waren nog zwaar genoeg en waar zich overbruggingen of duikers bevonden moest stapvoets gereden worden en hielden spoorarbeiders toezicht. Ook aan alle wegkruisingen voorzagen men toezichters welke het verkeer moesten regelen zodat de treinstellen veilig konden doorrijden. Voor 's nachts waren, langs de ganse lijn, spoomensen met de nodige verlichtingsapparatuur opgesteld. Er werd zoveel mogelijk 's nachts gereden omdat er dan geen tramverkeer was.

In het Station Londerzeel-West kwamen de voor de Heizel bestemde goederentreinen - vaak 60-70 wagons - geladen met hoogverzekerde prijsdieren en waarbij zich ook de begeleiders bevonden terwijl ook de bevoorrading werd meegebracht (hooi - stro - voeder). Men had alles bij wat nodig was voor de reis en het verblijf in de Heizel, verblijf dat meerdere dagen duurde. De Brede wagondeuren waren volledig opengeschoven en om ontsnappingen te voorkomen - wat toch al eens gebeurde - was in die deuropeningen tot op halve hoogte een soort afsluiting van stevige planken aangebracht.

Die treinen werden gesplitst in kortere treinstellen en aan elk stel werd een tenderlokomotief gekoppeld. De reis kon beginnen, op de vastgestelde minuut om de tramdiensten niet te hinderen, ook mochten de uit Brussel komende trams niet opgehouden worden in de kruisplaatsen terwijl ook met de ledige terugkerende treinstellen moest rekening gehouden worden. De treinstellen reden tot bij de terminus van de stadstrams 1 en 52 en moesten dan, achteruitrijdend, via de Romeinsesteenweg, naar hun bestemming in de Eeuwfeestpaleizen.

De aanbreng van dieren duurde 2-3 dagen en nachten en na het Salon gebeurde alles opnieuw in omgekeerde richting.

Het Station Londerzeel-West was dan de zenuwknop van waaruit alles georganiseerd en gecontroleerd werd en er heerste een drukte van belang, al die rangeringen hadden natuurlijk veel bekijks.

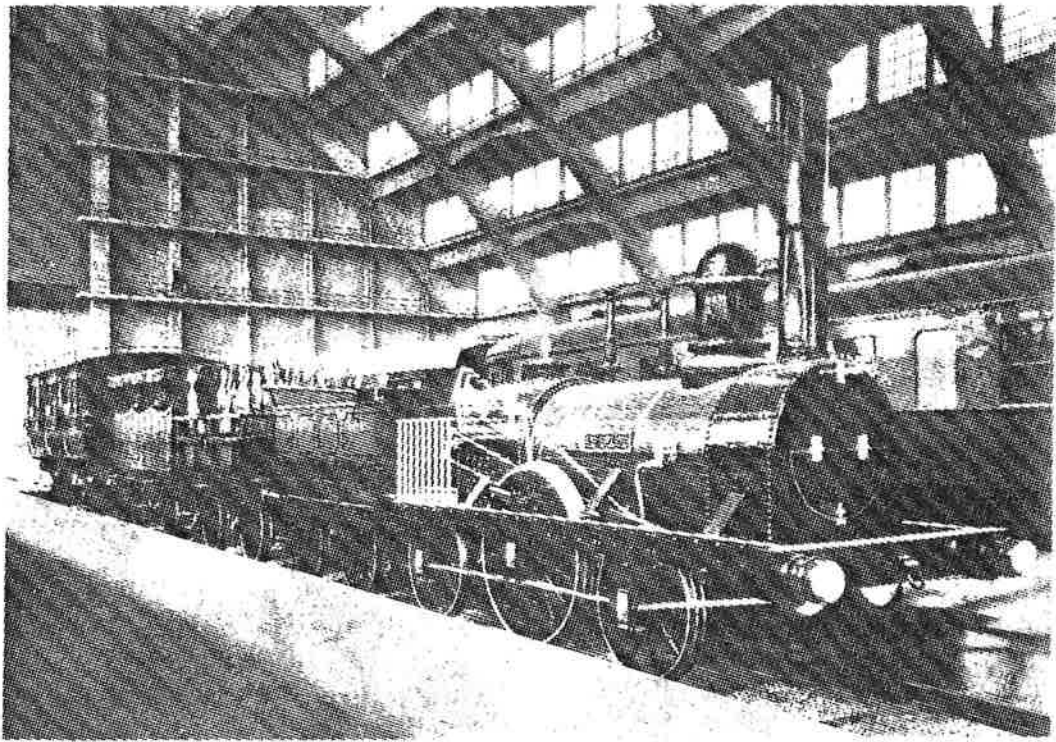
De oorlog maakte ook aan het Landbouwsalon een einde, de Duitsers gebruikten de Heizelhallen als opslagplaatsen en toen hun legers in 1941 Rusland binnenvielen vernielden de Russen op hun terugtocht alles wat maar bruikbaar kon zijn, ook hun spoorlijnen ("verschroeiende aarde"). Die lijnen, breder dan in de andere Europese Landen, moesten de bezetters voor eigen gebruik opnieuw aanleggen. Daardoor en door bombardementen ontstond een tekort aan spoorrails en zo werden ook in ons land alle bruikbare, misbare en soms onmisbare spoorstaven opgespoord en weggenomen. Op die wijze is ook de derde rail van de lijn Londerzeel - Brussel, die een veel zwaardere spoorstaaf was dan de tramrails, in 1943 verdwenen.

Na de oorlog werd die driespoorstavenlijn niet meer heraangelegd.

De tijd dat door Meise echte stoomtreinen van de N.M.B.S. reden heeft dus niet zeer lang geduurd.

In juni 1939, korte tijd voor het uitbreken van de oorlog kwam in de kleine N.M.V.B. stelplaats te Londerzeel een speciaal gebouwde, zware elektrische motorwagen toe.

Voorheen werden in Londerzeel kolen, kalk, bouwmaterialen, kasseistenen enz. overgeladen van spoor- op tramwagens. Dit gebeurde met mankracht, was zeer tijdrovend en moest vanzelfsprekend betaald worden. Voortaan zou men dank zij de nieuwe trekker spoorwegwagons langs de verbrede tramlijn naar de tramstations Imde, Rode, Wolvertem en Meise, die een los- en laadkoer hadden, kunnen brengen en zou dat overladen tot het verleden behoren. Voornoemde plaatsen waren op die wijze verbonden met het N.M.B.S. spoorwegenet. De nieuwe motorwagen, voorzien van trein- en



trambuffers en met een aangepast remsysteem, kon meerdere goederenwagens van beide spoor-
netten trekken doch heeft zeer weinig gediend.
Door de oorlog werden kolen en bouwmaterialen
schaars en het vervoer verzwakte. Ingevolge het
weghalen van de derde rail werd de trekker met zijn
spoorwegbreedte tot volledige werkloosheid ge-
doemd.

In 1946 is deze machine naar het Brussels Zuidsta-
tion overgebracht en bediende er de fabrieken Cote
d'Or.

N.M.B.S. = Nationale Maatschappij Belgische
Spoorwegen (trein)

N.M.V.B. = Nationale Maatschappij Buurtspoor-
wegen (tram - bus)

R.W.

INHOUDSOPGAVE

Pl- 1	Met het leeuw "HET VOLK"	F.H.
2	De ... / Historische Sted	J. Cornelissen
6	F. ...	Fried. Van Carpenhout De ... "Het Volk" De ... "Het Nieuwsblad" A.H.
15	Van ... tot ...	Gilbert Hoornsteens
18	50 ...	Roser Wallyn

BERLA wordt gesteund door de

ASLK 

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

**De bank die u een voetje voor geeft
in het leven.**

— A S L K KANTOREN TE MEISE EN WOLVERTEM —

VERZEKERINGEN

Roger MOERENHOUT
Kardinaal Sterckxlaan 147
1881 Meise (Oppem)
tel: (02) 269.74.99

**DE NOORDSTAR
EN BOERHAAVE N.V.** 

de eerste vlaamse
verzekeringsmaatschappij

gent 091/25 75 15

kulturele stichting NOORDSTARFONDS v. z. w.